

Таким чином, перспективи розвитку, реформування законодавства про працю потребують удосконалення спеціального законодавства про порядок та умови проходження державної служби в органах міліції на базі основних принципів, положень трудового права. Для вирішення цих завдань виникає потреба у науковому обґрунтуванні та нормативному уточненні питань щодо: правової природи норм, що регулюють працю співробітників міліції; співвідношення загального законодавства про проходження державної служби і спеціального про службу в органах внутрішніх справ; контрактної форми комплектування особового складу ОВС; встановлення підстав і меж диференціації правового регулювання праці зазначеної категорії працівників; притягнення до матеріальної відповідальності осіб рядового та начальницького складу та ряду інших.

Всі ці моменти безпосередньо пов'язані з рівнем правової та соціальної захищеності працівників органів внутрішніх справ як осіб найманої праці. А тому вдосконалення діючого законодавства про порядок та умови проходження служби працівниками міліції є одним з найбільш вагомих чинників поліпшення рівня правового та соціального захисту співробітників ОВС України.

В.М. Венедиктова

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

В умовах ринкової економіки основу правового регулювання службово-трудова відносин працівників органів внутрішніх справ складає право людини вільно розпоряджатися собою та своїми здібностями до праці в сфері державної служби. А це, в свою чергу, потребує створення такого механізму правового регулювання, який би забезпечив надійну гарантію реалізації службово-трудова відносин. Практика правового регулювання служби та праці осіб рядового й начальницького складу органів внутрішніх справ висуває необхідність глибокого і всебічного врахування того нового, що відбувається в реальному житті. Тому особливе місце в цьому процесі займає правове регулювання робочого часу та відхилень від його нормальної тривалості як невід'ємного атрибуту суспільно-корисної діяльності.

Для працівників міліції встановлюється 40-годинний робочий тиждень. У необхідних випадках представники рядового і начальницького складу несуть службу понад встановлену тривалість робочого часу, а також у вихідні та святкові дні. Оплата праці за роботу в ці дні, а також у надурочний час проводиться відповідно до вимог законодавства.

Так, згідно з наказом МВС України №530 від 17 грудня 1991 р. служба працівників ОВС у дні щотижневого відпочинку та святкові дні може компенсуватися за їхньою згодою наданням іншого дня відпочинку або в грошовій формі в подвійному розмірі. Оплата за службу в дні щотижневого відпочинку та святкові дні проводиться з розрахунку одинарної годинної або денної ставки, якщо служба проходила в межах місячної норми робочого часу, і подвійної – якщо служба проходила понад місячну норму. Оплата у зазначеному розмірі проводиться за години, фактично відпрацьовані у цей день. Денна ставка визначається шляхом поділу місячного посадового окладу та окладу за звання (грошового утримання) на кількість робочих днів у поточ-

ному місяці. Ці виплати проводяться понад грошове утримання, встановлене в режимі робочого часу.

Вирішення кодифікаційних питань щодо нормативного регулювання робочого часу працівників органів внутрішніх справ ускладнюється тим, що, окрім загального законодавства про працю, діяльність цієї категорії державних службовців регламентується також спеціальними нормативно-правовими актами. Оскільки об'єкт дослідження визначає його методологію, остільки остання повинна мати дворівневу структуру (загальну й спеціальну). Саме такий підхід до пізнання відповідних соціально-юридичних явищ допоможе нам виявити й усунути недоліки чинного законодавства про робочий час та його відхилення і побудувати новий багаторівневий механізм правового регулювання.

Отже, зважаючи на розгалуженість та різноманітність відносин, що виникають з приводу встановлення й використання робочого часу, необхідно вказати на їх недостатню і недосконалу регулювання чинним законодавством. На сьогодні означені суспільно-трудові відносини впорядковуються главою IV Кодексу законів про працю України, яка містить лише шістьнадцять статей, та іншими підзаконними нормативними актами, здебільшого прийнятими ще за часів СРСР. Наприклад, за відсутності відповідних актів незалежної держави Україна ще є чинними на її території: Постанова НКП СРСР від 13 лютого 1928 р. №106 «Щодо працівників з ненормованим робочим днем» [1], Постанова РНК СРСР від 11 грудня 1940

р. № 2499 «Про тривалість робочого дня медичних працівників» [2], Постанова Секретаріату ВЦРП від 2 квітня 1954 р. «Про чергування на підприємствах та в установах» [3] тощо.

Взагалі, окрім наявності застарілих актів, нормативно-правова база щодо робочого часу має й інші суттєві недоліки. По-перше, вона майже не містить визначень термінів, якими оперує законодавець при складанні тих чи інших правових норм. Наприклад, в Кодексі законів про працю України не окреслено поняття робочого часу, скороченого робочого часу, ненормованого робочого часу, надурочних робіт та інше. По-друге, деякі норми мають дуже вузьке формулювання, що створює можливість для суб'єктивного підходу під час їх тлумачення. Так, у ст. 64 Кодексу законів про працю України вказується, що надурочні роботи можуть проводитись лише з дозволу відповідної профспілки, однак порядок одержання такого дозволу не визначається. По-третє, нормативно-правове забезпечення використання робочого часу має певні прогалини. Яскравим прикладом щодо цього необхідно вважати невизначеність у главі IV Кодексу законів про працю України стосовно категорії працівників та службовців, діяльність яких регулюється не тільки загальним законодавством, але й спеціальними правовими актами. Так, з прийняттям закону України «Про державну службу» та інших нормативних актів у цій сфері значно скоротилося застосування норм трудового законодавства з питань регулювання внутріорганізаційної діяльності державних службовців. Адже ст. 14 означеного Закону регулює особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців, ст. 15 – порядок прийняття на державну службу, ст. 20 – робочий час тощо.

На відміну від загального законодавства про робочий час спеціальна стаття закону України «Про державну службу» містить вдалу норму наступної редакції: «Тривалість робочого часу державних службовців визначається

відповідно до законодавства про працю України з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом». Вдалість норми полягає в тому, що вона розмежовує відповідне загальне й спеціальне законодавство, встановлює чітку ієрархічність нормативних актів. Вбачається, що близька за змістом норма повинна знайти своє місце і в Кодексі законів про працю України.

Ще більшої важливості і гостроти набуває вказана проблема щодо державних службовців органів внутрішніх справ, оскільки їх діяльність регулюється не тільки законом України «Про державну службу», але й іншими спеціальними правовими актами, як то: законами України «Про міліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», Положеннями про органи внутрішніх справ різних рівнів.

Вказавши на різноманітність відносин щодо встановлення й використання робочого часу, на недосконалість чинного законодавства, на розгалуженість спеціальної нормативно-правової бази стосовно працівників органів внутрішніх справ та на об'єктивну необхідність приведення її до структурної ієрархічної побудови, необхідно зробити такі висновки і пропозиції, які допоможуть досягти оптимального правового регулювання робочого часу державних службовців органів системи Міністерства внутрішніх справ. Відтак, вбачається наступна ієрархічна побудова відповідної нормативно-правової бази:

1. Конституція України, де в ст. 45 вказуються основні положення щодо встановлення й використання робочого часу.

У зв'язку з тим, що в ній зазначено тільки про максимальну та мінімальну тривалість робочого часу, доцільною була б також поряд з ними вказівка на нормальну тривалість робочого часу, яка складає 40 годин на тиждень.

Кодекс законів про працю України.

Оскільки норми Кодексу поширюються також на працівників органів внутрішніх справ в тій частині їх службово-трудових відносин, яка не регулюється спеціальним законодавством, необхідно було б про це зазначити і в його загальній частині або ж у главі IV під назвою «Робочий час».

Якщо означена норма буде міститись у загальній частині Кодексу, то вона може мати наступну редакцію: «Кодекс законів про працю України регулює службово-трудові відносини працівників органів внутрішніх справ у тій частині, яка не регулюється відповідним спеціальним законодавством». Якщо норма буде міститись у розділі IV «Робочий час», то вона може мати наступний зміст: «Означена глава регулює відносини працівників органів внутрішніх справ стосовно робочого часу у тій мірі, в якій вони не врегульовані спеціальними нормами».

За умов побудови правової, демократичної, соціальної держави, визначальними принципами якої є верховенство права та верховенство закону, зважаючи на важливість надійного захисту конституційних прав, свобод та інтересів працівників (службовців), постає об'єктивна потреба в розробці відповідного закону, в якому знайдуть детальне віддзеркалення усі питання стосовно робочого часу.

Останнім часом в Україні вже почала прогресувати позитивна практика, коли інститути трудового права одержують своє комплексне втілення в окремих законах (про охорону праці, про оплату праці, про відпустки та інше). Настав час розробити і прийняти закон України «Про робочий час», де будуть визначені поняття робочого часу та усіх відхилень від такого; порядок встановлення відхилень від нормальної тривалості робочого часу;

суб'єкти правовідносин щодо використання робочого часу та їх повноваження; відповідність суб'єктів правовідносин та сторін трудового договору (контракту) за порушення норм про робочий час; співвідношення відповідного загального й спеціального регулювання тощо.

4. Практичними й науковими працівниками органів системи МВС неодноразово підкреслювалось питання про актуальність прийняття закону України «Про органи внутрішніх справ». Підтримуючи таку пропозицію та приймаючи до уваги важливість оптимального регулювання відносин щодо встановлення й використання робочого часу в структурних підрозділах для ефективної діяльності всієї системи, необхідно вважати за доцільне норми про робочий час особового складу виокремити в окремий розділ чи главу означеного нормативно-правового акта.

Список літератури:

1. Постановление НКТ СССР от 13 февраля 1928г. №106 «О работниках с ненормированным рабочим днем» //Известия НКТ СССР. 1928. №9-10. 2. Постановление Совета Народных Комиссаров СССР от 11 декабря 1940г. №2499//СП СССР. 1940. №32. 3. Постановление Секретариата ВЦСПС от 2 апреля 1954г. «О дежурствах на предприятиях и у учреждениях» // Справочник профработника. 1983. №3.